Důvody:

Předem jest zkoumati, zda nejde o nepřípustný rekurs útratový podle § 528 c. ř. s., protože se žalobkyni jedná jen o útraty. Otázku tu jest zodpověděti záporně, neboť rekurs nesměřuje proti výroku odvolacího soudu o útratách a nedomáhá se toho, by nejvyšší soud o útratách rozhodoval, nýbrž směřuje proti výroku odvolacího soudu, jímž tento odvolání odmítl a tedy odepřel zabývati se obsahem odvolacího spisu. Předmětem rekursu jest otázka, zda odvolací soud právem či neprávem odpírá rozhodnutí obsahové, kdežto »otázka útratová« byla jen podnětem k rekursu. Do usnesení odvolacího soudu, jímž bylo odvolání odmítnuto, jest podle § 519 čís. 1 c. ř. s. rekurs dopuštěn. Nutno se tedy zabývati jeho obsahem, ale oprávněn není. Rozsudkový nález prvního soudu obsahuje jak rozhodnutí ve věci hlavní, tak i o útratách sporu. Napadá-li strana jenom rozhodnutí o náhradě nákladů sporu — kteréžto rozhodnutí jest podle své právní povahy usnesením — ať již napadá jen výši útrat, nebo také důvod a svou povinnost k jejich náhradě, připouští zákon v § 55 c. ř. s. jen opravný prostředek rekursu. Zákon v takovém případě sleduje cíl procesní hospodárnosti a chce, by bylo použito opravného prostředku jednoduššího, rychlejšího a levnějšího. To platí, jak již řečeno, i tehdy, popírá-li strana vůbec povinnost k náhradě útrat, takže bude nutno, by rekursní soud, maje přezkoumávati výrok prvního soudu o útratách, řešil také otázku důvodnosti žaloby ve věci samé. V takovém případě řeší se tato otázka jen jako otázka předurčující, která dojde výrazu jen v důvodech a nikoli ve výroku rozhodnutí. (Srv. k tomu plenární usnesení ze dne 20. května 1924, čís. pres. 298/1924, a čís. 3868 sb. n. s.). Byl tedy mylným názor stěžovatelky, že bylo nutno podati odvolání proto, že rozhodnutí soudu druhé stolice o útratách závisí na rozhodnutí ve věci samé. To platí v souzeném případě tím spíše, že také rozhodnutí ve věci hlavní záviselo jen na řešení otázek právních, jak žalující firma sama v úvodu odvolacího spisu uváděla, navrhujíc, by bylo rozhodnuto o odvolání v sezení neveřejném. K řešení právních otázek jest rekursní soud právě tak povolán, jako soud odvolací. Ježto tedy žalující firma použila úmyslně opravného prostředku »odvolání«, který jest nepřípustný, a nejde tu jen o nesprávné označení opravného prostředku podle § 84 druhý odstavec c. ř. s. (srov. plen. usnesení ze dne 28. listopadu 1921, čís. pres. 1210/1921, čís. 1309 sb. n. s.), právem je odvolací soud odmítl (§§ 471 čís. 2, 472, 474 druhý odstavec a 495 c. ř. s.).

Čís. 7119.

Obchodní pomocníci (zákon ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.). Trest na svobodě jest důvodem propuštění podle § 27 čís. 5 zák. o obch. pom. nikoliv, by jím byla blíže vymezena povaha zakázaného činu, pro který může býti zaměstnanec propuštěn, nýbrž jako přechodná překážka konání služby, stejně jako nemoc, úraz, nepřítomnost a plnění vojenských povinností.

Jednání uvedená v § 27 čís. 1 zák. o obch. pom. jsou důvodem propuštění bez ohledu na to, zavdala-li vůbec příčinu k trestnímu stihání zaměstnance, a bez ohledu na výsledek trestního stíhání. Vyplacení mzdy dělníku na účet zaměstnavatele za práce konané pro zaměstnance jest důvodem k okamžitému propuštění, leč že by šlo o případy ojedinělé, významu poměrně nepatrného a již zastaralé.

Zákon nerozeznává v § 27 čís. 1 mezi jednáním služebním a mimoslužebním, zaměstnavatelovu důvěru může podkopati také jednání nesouvisející se službou, svědčí-li o sklonu zaměstnancovu k nepoctivosti a nevěrnosti nebo uvádí-li ho v nevážnost, kterou nutně musí trpěti i podnik jej zaměstnávající. Pokud není důvodem k propuštění zaměstnance jeho podloudnictví ani započítávání směn dělníku za jeho činnost ve prospěch zaměstnance.

(Rozh. ze dne 1. června 1927, Rv II 829/26.)

Žalobce byl obchodním pomocníkem u žalované firmy, jež ho propustila ze služby, protože se zabýval podloudnictvím. Žalobu o zaplacení služebních požitků za výpovědní lhůtu procesní soud prvé stolice zamítl. Důvody: Ze spisů finančního ředitelství lze seznati, že žalobce se zabýval podloudným dovozem různého zboží z Německa a sice asi v roce 1922 a 1923, a že tyto věci rozprodával žalobce, po případě rozprodávati dával svými podřízenými. Podle těchto spisů zaplatil žalobce dne 31. prosince 1925 4.323 Kč 35 h na zkrácených poplatcích a pokutě a počátkem r. 1926 dále na zkrácených poplatcích 3.896 Kč 50 h a na pokutě 9.745 Kč 25 h. Z výpovědí svědka Josefa K-a jest zjištěno, že v roku 1923 bylo několik úředníků žalované strany z Československé republiky vyhoštěno, ježto šlo o cizince a ohledně dvou nebylo toto opatření odvoláno, ježto byli zapleteni do podloudnické aféry, což bylo majiteli žalovaného závodu nepříjemno, a nechtěl takové podloudnické aféry trpěti. Týž svědek potvrzuje, že žalobce byl pro podloudnické aféry propuštěn, že bylo proti žalobci zahájeno řízení důchodkové, a že závod nemohl trpěti, by úředník s podřízenými osobami konal obchody s pašováním zboží. Z výpovědí svědků Františka P-a a Jana N-a zjistil soud dále, že v roce 1920 žalobce dal si donésti pro sebe od N-a z venkova potraviny a nařídil, by pro ten den byla N-ovi započítána směna, jako by byl v práci, že v době inflace v Německu v roce 1922 a 1923, propašoval žalobce větší množství věcí z Německa, ze mu tyto věci mistr P. dále rozprodával, zejména mezi zaměstnance v závodě, že tenkráte také byl N. od žalobce prostřednictvím P-a objednán do práce na neděli, byl však poslán rozprodávat pašované věci, za což byly započteny dvě směny. Jedná se o to, zdali shora vylíčená podloudnická aféra může se pokládati za takové jednání, pro které se jeví býti žalobce nehodným důvěry zaměstnavatele (§ 27 čís. 1 zák. o obchod. pom.). Pokud jde o podloudnickou aféru o sobě, tu ovšem podle názoru soudu by ještě nemuselo jíti o takový čin, který by měl za následek ztrátu důvěry zaměstnavatelčiny, zvlášť když se uváží, že i jiní

vedoucí úředníci byli zapleteni do podloudnických afér, což ovšem v době inflace v Německu v dotyčné době nebylo divné. Avšak zde se dlužno dívati na věc se stanoviska služebního poměru žalobcova. Ztráta důvěry mohla nastati, kdyby věc mohla vésti ke škodě pro závod. To stalo se podle názoru soudu v tom případě, když žalobce nechal N-ovi napsati dvě směny za to, že rozprodával pro žalobce jím propašované zboží a že vůbec věci dával prodávati svými podřízenými. K tomu přistupuje ještě i to, že žalobce dal napsati dělníkům směny za to, že mu donášeli potraviny. To vše, zvláště uváží-li se, že podle novinářských zpráv na podloudnickou věc žalobcovu, jež byla značnějšího rozsahu, bylo veřejně poukazováno, mělo rozhodně za následek ztrátu důvěry zaměstnavatelky k žalobci a jeví se každým způsobem jednání žalobcovo takovým, pro které se jeví žalobce nehodným důvěry zaměstnavatelky. Je tudíž důležitým důvodem k propuštění podle § 27 zákona o obch. pom. Proto žalovaná měla důvod k bezdůvodnému propuštění, a nemusí mu dáti náhradu za propuštění. Okolnost, že prý žalovaná podloudnictví sama provozovala, pokud se týče u personálu trpěla, nemá s tímto případem nic společného, neb z hořejšího vychází, že žalovaná žalobce samotného v jeho podloudnictví nepodporovala, a jemu netrpěla. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil z jeho důvodů.

N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Především dlužno zjistiti marnost pokusu, dovoditi z ustanovení § 27 čís. 5 zák. o obch. pom., že žalobce nemohl býti pro podloudnictví propuštěn bez výpovědi, poněvadž nebyl za ně potrestán vězením. Trest na svobodě jest podle uvedeného předpisu důvodem propuštění nikoliv, by jím byla blíže vymezena povaha zakázaného činu, pro který může zaměstnanec býti propuštěn, nýbrž jako přechodná překážka konání služby, stejně jako nemoc, úraz, nepřítomnost a plnění vojenských povinností. Naproti tomu jsou jednání uvedená v § 27 čís. 1 zákona, o nějž žalovaná firma opřela svůj postup, důvodem ku propuštění bez ohledu na to, zavdala-li vůbec příčinu k trestnímu stíhání zaměstnance, a na výsledek trestního stíhání. Stejně liché jsou vývody dovolatelovy, jimiž se snaží dolíčiti, že vytýkaná mu pochybení nejsou zákonným důvodem ku propuštění, poněvadž se jich nedopustil ve službě a neporušil jimi povinnosti k žalované firmě. Odůvodnění to nedopadá vůbec u zjištění, že žalobce dal započítati dělníku N-ovi za to, že mu opatřil potraviny a rozprodával mu propašované zboží, směny, jako by byl v práci. Vyplacení mzdy dělníkovi na účet zaměstnavatele za práce konané pro žalobce bylo porušením povinné věrnosti ve službě a dostačilo by podle první věty § 27 čís. 1 zákona samo o sobě k okamžitému propuštění, kdyby nešlo o případy ojedinělé, významu poměrně nepatrného a již zastaralé. Na prokázanou podloudnickou činnost by námitka, že nesouvisela se službou, ovšem dopadala, jest však právně mylná. Skutková podstata propouštěcího důvodu podle poslední věty § 27 čís. 1 zákona: »pro-

viní-li se zaměstnanec jednáním, jež ho činí nehodným důvěry zaměstnavatelovy«, nevyžaduje, by se zaměstnanec provinil porušením služebních povinností. Zákon nerozeznává mezi jednáním služebním a mimoslužebním, zaměstnavatelovu důvěru může podkopati také jednání nesouvisející se službou, svědčí-li o sklonu zaměstnancovu k nepoctivosti a nevěrnosti, nebo uvádí ho v nevážnost, kterou nutně musí trpěti i podnik jej zaměstnávající. Přes to nelze souhlasiti s rozsudky nižších soudů, uznavšími propuštění žalobce bez výpovědi za přípustné. Předeslati dlužno, že rozhodnutí o žalobním nároku na zaplacení služného za březen, duben, květen a červen 1926 záleží podle přednesu stran jenom na rozřešení otázky, zda žalovaná firma byla oprávněna žalobce z důvodů jí udaných propustiti s okamžitou platností. Žalobce nedomáhal se sice v žalobě oněch požitků jako náhrady za předčasné zrušení služebního poměru podle § 29 zák. o obchod. pom., naopak tvrdil, že jeho služební poměr trvá dosud a vyhradil si požadovati dodatečně služné i za pozdější měsíce, neměla-li však žalovaná strana práva k okamžitému jeho propuštění, nemůže mu podle § 29 zákona býti upřeno právo na vyplacení zažalovaných požitků, neboť připadají na zákonnou dobu výpovědní. Žalovaná firma byla podle dopisů z 22. března 1926 a 26. března 1926 ochotna žalobci vyplatiti jako odbytné 12.500 Kč, tedy dokonce více, než on sám nyní požaduje, pod podmínkou, že se vzdá jakýchkoliv dalších nároků, ve sporu navrhla však zamítnutí žaloby z toho jediného důvodu, že byla oprávněna žalobce propustiti bez výpovědi, není proto třeba, a pro nedostatek příslušného skutkového přednesu ani možno, by bylo o žalobním nároku uvažováno také s jiných hledisek, než o něm uvažovaly nižší soudy a samy strany v opravném řízení, totiž, zda bylo propuštění žalobce zákonem odůvodněno. Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. z. ustanovuje v § 25, že zaměstnanec může býti propuštěn před smluvenou dobou neb bez výpovědi z důležitých důvodů, tedy z důvodů, pro které nelze na zaměstnavateli spravedlivě žádati, by ve smluvním poměru pokračoval po smluvenou nebo výpovědní dobu. V § 27 jsou některé z těchto důvodů uvedeny příkladmo, při čemž jest otázkou každého jednotlivého případu, zda zákonem určené podmínky dopadají. V souzeném případě udala žalovaná firma v dopisu z 25. února 1926 za důvod propuštění, že důchodkovým trestním řízením, zavedeným proti žalobci v prosinci 1925 a v únoru 1926 bylo zjištěno, že se provinil podloudnictvím za přitěžujících okolností, poněvadž provážel beze cla také zbraně a rozprodával provezené zboží za předražené ceny zaměstnancům žalované firmy, a odvolala se výslovně na § 27 čís. 1 zák. o obch. pom., tvrdíc, že jednání to ho činí nehodným důvěry. Jako doklad předložila ve sporu časopis D., v němž dne 8. ledna 1926 a 14. ledna 1926 byla pranýřována podloudnická činnost žalobcova, státní úřady byly vyzývány k ráznému postupu, vysloveno podivení, že žalobce, ač jest cizozemcem, nebyl vyhoštěn, a žalovaná firma byla vyzvána, by zakročením proti žalobci prokázala svou korektnost. Poněvadž žalovaná firma ve zmíněném dopise poukazuje také na to, že žalobce propašované zboží předražoval, to však nebylo zjištěno v trestním důchodkovém řízení, nýbrž tvrzeno ve článcích uve-

řejněných v D., jest zřejmo, že nikoliv trestní řízení, nýbrž právě ony časopisecké útoky byly pravým důvodem k propuštění žalobcovu. Netřeba pochybovati, že byly pro firmu dosti významné a důležité, by zrušením služebního poměru žalobcova projevila loyalitu ku státu, zvláště když v roce 1923 byla řada jiných jejích předních úředníků pro nekorektní chování a podloudnictví z Československé republiky vypovězena, jiná jest však otázka, zda směla tak učiniti propuštěním bez výpovědi, a, jak se ve sporu brání, bez jakéhokoliv ohledu na 24leté, jinak bezvadné, a podle nepopřeného tvrzení žalobcova vždy věrné a úspěšné jeho služby. Netřeba se příti o to, zda prokázaná podloudnická činnost žalobcova v letech 1922 a 1923 mohla býti v oněch letech důvodem ku ztrátě důvěry a okamžitému propuštění, nelze však přisvědčiti názoru, že by jím byla ještě nyní, po dalších více než dvou letech bezvadné služby. Žalovaný provážel beze cla z Německa zboží za zhroucení se německé marky, jak činilo mnoho jiných lidí svedených příležitostí a hojným příkladem. Když od té doby choval se ve službě i mimo službu bezvadně, a ukázalo se, že jeho podloudnická činnost neměla nepříznivého vlivu na jeho služební výkony, jmenovitě že netrpěla jí potřebná vážnost u podřízených, a když se zatím poměry změnily tak podstatně, že možnost další podloudnické činnosti nepřichází již v úvahu, není již důvodu k nedůvěře ve služební činnost žalobcovu a k obavě, že dalším jeho zaměstnáváním utrpí firma škodu. Na tom nemůže nic změniti okolnost, že snad ústředí firmy v Berlíně o žalobcově podloudnictví zvědělo teprve ze zahájení důchodkového trestního řízení. Bylo zjištěno a sama žalovaná strana tvrdí, že žalovaný rozprodával provezené věci v továrně a prostřednictvím továrních zaměstnanců, jeho činnost byla tedy, jak ostatně plyne i ze zmíněných již článků novinářských, v podniku žalované firmy známa, a musila věděti o ní i jeho správa. Případný nepříznivý vliv na poměr žalobcův k podřízeným byl by musil se projeviti již při rozprodávání provezených věcí, nikoliv teprve po zavedení trestního důchodkového řízení. Neprojevil-li se do února 1925 způsobem, který by ospravedlňoval propuštění žalobce z důvodu § 27 čís. 2 zák. o obch. pom., nemůže býti propuštění odůvodněno pouhou ztrátou důvěry. Žalovaná strana odůvodňuje propuštění také ještě nesprávným vyplácením mzdy dělníku N-ovi za práce konané žalobci. Podle zjištění nižších soudů, jichž správnost žalobce arci napadá dovolacími důvody čís. 2 a 3 § 503 c. ř. s., provinil se žalobce tak ve třech případech. V roce 1920 za nouze o potraviny nařídil, by N-ovi byla započítána směna za den, kterého mu byl pro potraviny na venkově, v roce 1922 a 1923 dal N-ovi započítati dvě směny za to, že mu v neděli rozprodával provezené zboží. Tyto poklesky proti povinné věrnosti nebyly by patrně samy o sobě vedly ku propuštění, neboť ve sporu je žalovaná strana uplatnila teprve dodatečně a mimochodem, aniž uvedla, že o nich zvěděla teprve za sporu. Uváží-li se, že podle svědecké výpovědi N-ovy, které daly nižší soudy plnou víru, se podobné započítávání směn dělo i pro jiné vedoucí úředníky, že jde o tři případy zcela ojedinělé, přihodivší se před šesti a třemi lety za mimořádných okolností a významu poměrně nepatrného, dlužno tato porušení povinné věrnosti pokládati za dostatečně zahlazená

dlouhou pozdější, bezvadnou službou, takže nemohou býti již důvodem k okamžitému propuštění. Nárok žalobcův na doplacení služebních požitků za výpovědní lhůtu do konce června 1926 jest proto podle skutkových zjištění nižších soudů po právu.

Čís. 7120.

Peněžní platy smluvně se opakující nepodléhají soupisu podle nařízení ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n., aniž rovnání podle mezistátní úmluvy ze dne 18. června 1924, čís. 60 sb. z. a n. na rok 1926.

Ani nedoplatek, vzniklý z peněžních platů smluvně se opakujících za dobu po 26. září 1919 nepodléhá rovnání podle mezistátní úmluvy ze dne 18. června 1924, čís. 60 sb. z. a n. na rok 1926.

(Rozh. ze dne 2. června 1927, R I 41/27.)

Žalobce, příslušník rakouský, žaloval tuzemské příslušnice o zaplacení kursovních rozdílů za dobu od 1. prosince 1919 do 1. září 1920 dospělých splátek roční renty 10.000 r. u. korun, příslušející mu proti žalovaným od roku 1914, ježto mu žalované platily za uvedenou dobu splátky v korunách rakouských. Pro spornost valuty byl spor přerušen. Usnesením ze dne 12. října 1926 vyhověl soud prvé stolice žalobcovu návrhu, by bylo pokračováno v řízení. Rekursní soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva. Důvody: Soud prvé stolice je toho názoru, že z důvodu, že čl. 10 úmluvy ze dne 18. června 1924 (prohlášené dne 11. května 1926 pod čís. 60 sb. z. a n.) stanoví, že smluvně se opakující peněžní platy povinen jest dlužník konati věřiteli druhého státu stejně jako věřiteli svého státu, jest další řízení provésti na soudě. Čl. 1. úmluvy však stanoví, že řečené závazky jest plniti způsobem, určeným v oddílu V. úmluvy, oddíl V. čl. 17 úmluvy stanoví, že tyto závazky jest zaplatiti československému zúčtovacímu místu, a čl. 46, že kromě způsobu vyrovnání, uvedeného v oddílech I.—XII., jest co do závazků, zmíněných v oddílu I. jakékoliv jiné placení u přijetí platby zakázáno a že stejně jest nepřípustné soudní uplatňování těchto nároků žalobou a exekucí. Článek 10. obsahuje jen ustanovení, kolik mají požívatelé renty obdržeti, nikoli však, že tyto závazky jest plniti jiným způsobem, než jak uvedeno v oddílu V. Kromě toho nejedná se v tomto případě o renty, dospělé teprve po této úmluvě, nýbrž o zbytek renty za dobu od 1. prosince 1919 do 1. září 1920. Jelikož podle čl. 46 úmluvy je uplatňování závazku podle čl. 1. úmluvy pravidelným pořadem práva vyloučeno, bylo rekursu vyhověti a usnésti se, jak shora uvedeno.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Československý zúčtovací ústav v Praze sdělil na dotaz, že žalované dlužnice přihlášky podle vlád. nař. čís. 265/22 sb. z. a n. nepodaly,